

Henryka Kicińska

LEKTORAT JĘZYKA POLSKIEGO W ABF* HALLE¹A, SAALE

Uniwersytet w Halle został założony 18 października 1502 r. Nosi on imię Marcina Lutra, który pracował w tej uczelni od 1508 r. przez kilka lat.

1 lutego 1946 r. na Uniwersytecie Marcina Lutra rozpoczęło naukę 447 słuchaczy w wieku 17-35 lat. Był to początkowo kurs przygotowujący przyszłych kandydatów na studia.

1 października 1949 r. został utworzony ABF jako jeden z wydziałów tej uczelni. W 1954 r. powstał ABF 2, tak zwane. Auslandsstudium, a w 1966 roku dwa ABF połączono w jeden. Obecna nazwa brzmi: Martin Luther-Universität Halle - Wittenberg Arbeiter-und Bauern - Fakultät "Walter Ulbricht" Institut zur Vorbereitung auf das Auslandsstudium (Uniwersytet im. Marcina Lutra Halle Wittenberg, Fakultet Waltera Ulbrichta Kształcący Robotników i Chłopów, Instytut Przygotowujący Kandydatów na Studia za Granicą). W 1951 r. po raz pierwszy grupa młodzieży z Niemieckiej Republiki Demokratycznej wyjechała na studia do Związku Radzieckiego, a w 1954 r. rozpoczęły się wyjazdy do innych krajów socjalistycznych.

W roku 1967 pierwsza grupa studentów niemieckich przyjechała do Polski. W czasopiśmie uniwersyteckim z roku 1984 podano, że po 20 latach pracy ABF 22 tysiące studentów niemieckich uzyskało dyplomy szkół wyższych na różnych uczelniach w krajach socjalistycznych. Ilu w tym w Polsce - żadne statystyki nie podały. W 1981 r. Niemcy wycofali swoich studentów z Polski i skierowali na studia w NRD. Lektorat języka polskiego w Halle przestał istnieć, a polscy lektorzy zostali skierowani do pracy na slawistyce w Berlinie i w Lipsku.

W roku akademickim 1983-1984 utworzono jedną 8-osobową grupę

* Arbeiter- und Bauern Fakultät - Fakultet Robotników i Chłopów.

dwuletnią z językiem polskim. Tak więc po czteroletniej przerwie zaledwie kilku słuchaczy wyjechało na studia do Warszawy. Po ukończeniu ABF i uzyskaniu matury mężczyźni muszą najpierw odbyć służbę wojskową, a dopiero później otrzymują skierowania na studia. Tylko w nielicznych wypadkach władze uczelni wyrażają zgodę na podjęcie studiów bezpośrednio po maturze.

Obecnie ABF jest jednym z 19 wydziałów uczelni, gdzie pracuje 96 nauczycieli, a co roku uczy się tam około 800 uczniów.

W roku 1985/1986 było 6 grup polskich. Uczyły 4 lektorki, 2 z Łodzi i 2 z Katowic. Uczniowie ABF rekrutują się z różnych szkół średnich i różnych miejscowości. Jest to wybrana, najzdolniejsza młodzież z całej NRD. Pochodzenie społeczne nie odgrywa dziś żadnej roli. Uczą się w ABF ostatnie dwa lata przed maturą i zdają egzamin również z języka obcego. Jak już wspominałam, tylko część młodzieży wyjeżdża po maturze na studia, pozostali po odbyciu służby wojskowej mają 6-tygodniowy kurs powtórzeniowy języka polskiego oraz uczą się w języku ojczystym historii, geografii i wiadomości o kraju przyszłych studiów. Grupy polskie mają też kurs języka polskiego we Wrocławiu w czasie wakacji. W roku 1986 tylko 2 studentów uczestniczyło w kursie powtórzeniowym.

W roku akademickim 1985/1986 były 4 grupy z dwuletnim nauczaniem języka polskiego i 2 grupy jednoroczne. Grupy dwuletnie mają 8 godzin zajęć tygodniowo, grupy jednoroczne 10.

Program nauczania obejmuje początkowo naukę języka potocznego, a w drugim roku, lub w I semestrze w grupach jednorocznych język specjalistyczny, wiadomości o Polsce i 10 tekstów ekonomicznych. Uczniowie opanowują podstawową liczbę struktur gramatycznych niezbędnych do posługiwania się językiem polskim. Realizuje się program w oparciu o teksty popularnonaukowe i skrypty wydane przez ABF i Studium Języka Polskiego dla Cudzoziemców w Łodzi. Ponieważ w roku 1986 wszystkie grupy były politechniczne, obowiązywał je materiał z matematyki, fizyki, chemii i ekonomii politycznej. Uczniowie w ciągu 300 godzin w grupach jednorocznych i około 480 godzin w grupach dwuletnich muszą opanować podstawowe struktury gramatyczne, słownictwo języka potocznego oraz słownictwo specjalistyczne w zależności od kierunku studiów. Lektorzy realizują program nauczania posługując się tekstami, dialogami, ćwiczeniami gramatycznymi, leksykalnymi, wdrażającymi i fonetycznymi. Umiejętności sporządzania notatek uczy się w II semestrze i w

drugim roku w grupach dwuletnich. Metody audialne i audiowizualne stosowane są w laboratorium językowym i w pracy z przeżroczami. Na zakończenie kursu są egzaminy pisemne i ustne. Na egzaminie pisemnym wymaga się od słuchaczy rekonstrukcji usłyszanego tekstu prezentującego język potoczny oraz opracowanie jednego, wybranego tematu związanego z kierunkiem studiów.

Egzamin ustny składa się z trzech działów: 1) z wiadomości o Polsce, 2) z tekstów specjalistycznych, 3) z rozmowy na temat z życia codziennego. Do roku 1977 obowiązywał tylko egzamin z języka potocznego. Zgodnie z zarządzeniem władz ABF egzamin objął również teksty specjalistyczne. Zaistniała więc konieczność napisania takich tekstów. Opracowano podstawowe wiadomości z matematyki, fizyki, chemii oraz wiadomości o Polsce. Skrypty te zostały napisane przez Henrykę Kicińską, Annę Leskier, Teresę Michalewską (UJ) przy współudziale merytorycznym Józefa Jerzewskiego (matematyka), Barbary Nowakowskiej (chemia), Sztanisława Rubaja (fizyka). Skrypty te zawierają teksty specjalistyczne obudowane ćwiczeniami gramatycznymi i słownikiem polsko-niemieckim. Jeżeli chodzi o podręcznik do nauczania języka polskiego, to w roku 1986 Polonicum przesłało 50 egzemplarzy "Uczymy się polskiego" B. Bartnickiej, M. Jurkowskiego, W. Jekiel, D. Wasilewskiej, K. Wrocławskiego, co ułatwiło realizację programu, który jest bardzo bogaty, gdyż obejmuje nie tylko naukę języka i terminologii z zakresu przedmiotów nauczanych w danym typie grupy, ale również pozwala poznać kulturę polską.

W realizacji programu udziela pomocy "Ośrodek Kultury Polskiej" w Lipsku, który organizuje spotkania, koncerty, przysyła filmy polskie. W ubiegłym roku lektor z UJ miał prelekcję na temat "Ruch młodzieży w Polsce". Uczniowie ABF obejrzeli kilka filmów polskich, a z okazji świąt odbyły się spotkania poświęcone tradycjom w Polsce.

Jeżeli chodzi o pomoce do nauczania języka polskiego, to jest ich mało, a w dodatku są nieaktualne. Z materiałów pomocniczych, z których można korzystać, są jedynie przeżrocza przedstawiające polskie krajobrazy, miasta oraz wybitnych Polaków, płyty z nagrańmi Fryderyka Chopina, słowniki, encyklopedia, albumy, komplet płyt z lekcjami języka polskiego.

Pragnę powiedzieć jeszcze kilka słów o młodzieży, którą uczylimy. Dla uczniów język polski nie jest językiem pierwszym, poza językiem ojczystym. Już od piątej klasy szkoły podstawowej uczą

się języka rosyjskiego, jest to więc drugi obcy język. Uczą się języka polskiego chętnie, są świadomi, że jest to język ich przyszłych studiów.

W czasie przerwy semestralnej władze ABF organizują 2-tygodniowy kurs językowy, na który przyjeżdżają nauczyciele przedmiotów z Łodzi. I tak w polskich grupach młodzież uczyła się matematyki, fizyki i języka polskiego.

Coraz częściej mówi się o konieczności zatrudnienia nauczycieli przedmiotów ścisłych. Sprawa ta jest nadal otwarta, tym bardziej, że obecnie są to wyłącznie grupy politechniczne, a celem nauczania jest przygotowanie ich do podjęcia studiów w Polsce. Przyszłym studentom nie wystarczy więc tylko posługiwanie się poprawną polszczyzną, ale konieczne jest również zdobycie wiadomości z przedmiotów ścisłych.

Władze ABF każdemu lektorowi zapewniają samodzielny pokój w hotelu, a dla rodzin mieszkanie. Pracuje on w wymiarze 16 godzin tygodniowo. Pragnę jeszcze dodać, że władze ABF niejednokrotnie podkreślały, że stworzenie właściwego warsztatu pracy, osiągnięcia i sukcesy studentów są wynikiem przede wszystkim pracy lektorów Studium Języka Polskiego dla Cudzoziemców UL.